

POSTANOWIENIE

Dnia 5 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **J.J.**

podejrzanej o czyn z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 5 maja 2023 r.

kasacji obrońcy podejrzanej

od postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 28 listopada 2022 r.,
sygn. akt IV Kz 1007/22,

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w Oleśnicy z dnia 10
października 2022 r., sygn. akt II K 528/22

p o s t a n o w i ł:

- 1. uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**
- 2. zwrócić J.J. uiszczoną opłatę od kasacji;**
- 3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. W. K. (Kancelaria Adwokacka w O.), obrońcy z urzędu J.J., kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa złote i osiemdziesiąt groszy), w tym 23% VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji.**

UZASADNIENIE

Po rozpoznaniu wniosku prokuratora Prokuratury Rejonowej w Oleśnicy Sąd Rejonowy w Oleśnicy postanowieniem z dnia 10 października 2022 r., sygn. akt II K 528/22, na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. umorzył postępowanie wobec J.J. podejrzanej o czyn z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. i na podstawie art. 93b

§ 1 k.k., art. 93c pkt 1 k.k. oraz 93a § 1 pkt 4 k.k. orzekł wobec podejrzanej środek zabezpieczający w postaci umieszczenia (pobytu) w zakładzie psychiatrycznym.

Po rozpoznaniu zażaleń wniesionych przez podejznaną oraz jej obrońcę Sąd Okręgowy we Wrocławiu wydanym na posiedzeniu postanowieniem z dnia 28 listopada 2022 r., sygn. akt IV Kz 1007/22, zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy.

Kasację od prawomocnego postanowienia Sądu odwoławczego wniósł obrońca z urzędu podejrzanej. Zaskarżył orzeczenie w całości, zarzucając mogące mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia rażące naruszenie przepisów prawa, mianowicie „obrazę przepisów postępowania w postaci art. 117 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 450 § 3 k.p.k., ewentualnie art. 464 § 1 w zw. z art. 133 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 6 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. poprzez błędne uznanie/założenie, iż podejrzana J.J. została prawidłowo zawiadomiona o terminie posiedzenia odwoławczego prawdopodobnie w trybie art. 133 k.p.k., a tym samym, że istniały przesłanki do prowadzenia posiedzenia odwoławczego pod nieobecność podejrzanej, co w konsekwencji doprowadziło do uniemożliwienia podejrzanej realizacji przysługującego Jej praw do obrony w postępowaniu odwoławczym”.

Podnosząc tak sformułowany zarzut, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania, nadto na podstawie art. 532 § 1 k.p.k. o wstrzymanie wykonania postanowienia Sądu Rejonowego w Oleśnicy z dnia 10 października 2022 r. w przedmiocie umorzenia postępowania i zastosowania środka zabezpieczającego względem J.J. w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym, utrzymanego w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 28 listopada 2022 r. Obrońca wystąpił również o zasądzenie na jego rzecz kosztów obrony świadczonej z urzędu podejrzanej, informując, że nie zostały one uiszczone.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu wniosła o uwzględnienie kasacji oraz wniosku o wstrzymanie wykonania orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Mając na uwadze, że prawomocnym postanowieniem sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a k.k., w rozumieniu art. 519 k.p.k., od którego przysługuje kasacja, jest także postanowienie sądu odwoławczego o utrzymaniu w mocy postanowienia sądu pierwszej instancji o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2017 r., III KK 384/17, OSNKW 2018, nr 1, poz. 6), kasację należało uznać za dopuszczalną. Jest ona oczywiście zasadna, co przy zastosowaniu art. 535 § 5 k.p.k. skutkowało uwzględnieniem jej w całości na posiedzeniu bez udziału stron. Nie zmienia tego poglądu fakt niezdecydowania skarżącego (przez użycie słowa „ewentualnie”) co do tego, które konkretnie przepisy naruszył Sąd odwoławczy (art. 450 § 3 k.p.k. wskazano nietrafnie, bowiem dotyczy rozprawy apelacyjnej), jak też (o czym niżej) niezgodne z realiami sprawy twierdzenie, że Sąd błędnie uznał, iż podejrzana J.J. została prawidłowo zawiadomiona o terminie posiedzenia odwoławczego. Zasadnicze znaczenie miała bowiem okoliczność, że autor kasacji prawidłowo zidentyfikował uchybienie zaistniałe w toku postępowania odwoławczego. Jego istotą było rażące naruszenie art. 464 § 1 w zw. z art. 117 § 2 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu posiedzenia i wydaniu orzeczenia przez Sąd II instancji, rozpoznający zażalenie na postanowienie kończące postępowanie, mimo braku dowodu, że podejrzana, mająca prawo wziąć udział w posiedzeniu, została o jego terminie zawiadomiona.

W kasacji podano, że „z akt sprawy w sposób jednoznaczny wynika, iż zawiadomienie o terminie posiedzenia odwoławczego podejrzana odebrała dopiero dnia 05.12.2022 roku. Tymczasem posiedzenie odwoławcze zostało wyznaczone przez Sąd Okręgowy na dzień 28.11.2022 roku. W konsekwencji wobec powyższego, podejrzana o terminie posiedzenia odwoławczego dowiedziała się kilka dni po odbyciu tegoż posiedzenia odwoławczego, a tym samym nie miała Ona zapewnionego realnego prawa do uczestniczenia w tym posiedzeniu, jak i prawa do osobistej obrony”. Bardziej szczegółowa relacja co do kwestii zawiadomienia podejrzanej o terminie posiedzenia odwoławczego jest zawarta w pisemnej odpowiedzi prokuratora na kasację. Wskazano w niej, że „jak wynika z akt postępowania K. 319, zawiadomienie podejrzanej J.J. o terminie posiedzenia

odwoławczego zostało wystosowane w dniu 17.11.2022 r. Pierwsze awizo zostało pozostawione u podejrzanej w dniu 29 listopada 2022 r., godzina 14:22, w placówce pocztowej M., [...] K. ul. [...] J.J. odebrała przesyłkę – zawiadomienie o terminie posiedzenia – w dniu 5.12.2022 r. godzina 15:13, a zatem już po odbyciu posiedzenia sądu odwoławczego”. Relacja ta jest zgodna z treścią dokumentu o nazwie „elektroniczne potwierdzenie odbioru”, oznaczonego jako wspomniana karta 319 akt sprawy. Natomiast twierdzenie prokuratora, że „nieobecność podejrzanej została odnotowana, jednak sąd błędnie przyjął, iż została ona prawidłowo powiadomiona o terminie rozpoznania zażalenia” i analogiczne twierdzenie zawarte w zarzucie kasacji nie mają oparcia w treści protokołu posiedzenia Sądu Okręgowego. W dokumencie tym (k. 281) widnieje bowiem zapis cyt. „Podejrzana J.J. nie stawiała się. Stawił się jej obrońca z urzędu adw. W. J. K.” (k. 281), natomiast brak jest zapisu wskazującego, że sędzia przewodniczący badał kwestię zawiadomienia podejrzanej o terminie posiedzenia (i uznał, że to nastąpiło), co jest niezrozumiałe tym bardziej, że zarządzeniem z dnia 15 listopada 2022 r. polecił zawiadomić m.in. podejrzaną o terminie (k. 278).

Tak w kasacji, jak i w odpowiedzi na kasację autorzy tych pism trafnie podnieśli, że rażące naruszenie przez Sąd odwoławczy przepisów postępowania godziło w prawo podejrzanej do obrony (art. 6 k.p.k.) i mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 2014 r., IV KK 251/14). Nie niweluje tego fakt udziału w posiedzeniu obrońcy podejrzanej, nie ulega bowiem wątpliwości, że korzystanie z pomocy podmiotu fachowego nie wyłączało prawa podejrzanej do prowadzenia obrony także osobiście i przedstawienia swoich racji na posiedzeniu, zwłaszcza że było widoczne, iż J.J. wykazuje żywe zainteresowanie przebiegiem postępowania. Przejawiało się to m.in. w kierowaniu do Sądu Rejonowego w Oleśnicy szeregu pism, jej aktywnym udziale w posiedzeniu pierwszoinstancyjnym, jak też sporządzeniem, niezależnie od obrońcy, osobistego zażalenia na postanowienie Sądu Rejonowego. Pismem z dnia 30 listopada 2022 r., niezwłocznie po uzyskaniu wiadomości o wydaniu postanowienia przez Sąd Okręgowy, J.J. wystąpiła o przysłanie jej tego postanowienia z uzasadnieniem, zarazem oświadczając, że o terminie posiedzenia nie była zawiadomiona oraz że odbiera to jako pozbawienie możliwości

uczestnictwa w posiedzeniu, tym samym jako pozbawienie „możliwości obrony w bardzo krzywdzącej mnie decyzji” (k. 287).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym; obowiązkiem Sądu będzie procedowanie zgodnie z obowiązującymi przepisami. Rozstrzygnięcie o zwrocie podejrzanej uiszczonej opłaty od kasacji znajduje oparcie w art. 527 § 4 k.p.k., natomiast o wynagrodzeniu obrońcy z urzędu w przepisach § 17 ust. 3 pkt 1 oraz § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2019 r., poz. 18).

Rozpoznanie kasacji krótko po jej wpłynięciu do Sądu Najwyższego czyniło zbędnym wypowiedanie się w przedmiocie wstrzymania wykonania orzeczenia.